

Valtakunnalliset lastensuojelupäivät® 6.-7.10.2026

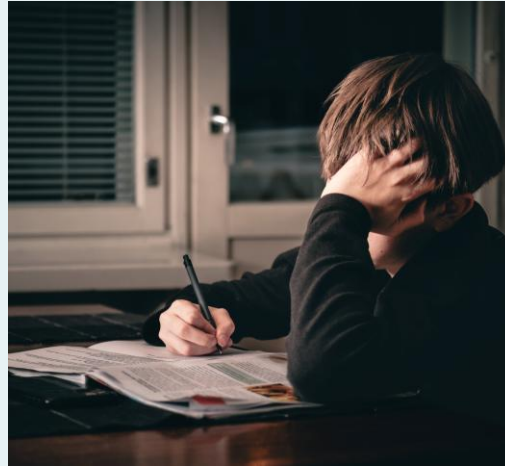
POIKIEN SUKPUOLITTUNUT HAAVOITTUVUUS

Harry Lunabba

VTT/Dosentti

harry.lunabba@educontent.fi

www.educontent.fi.

EDUCONTENT

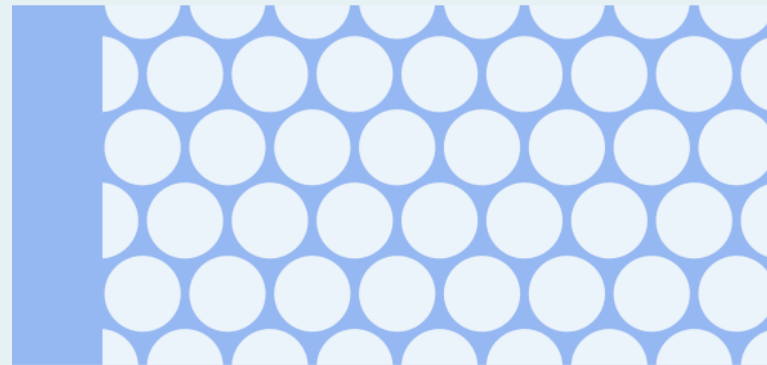
TULEVAISUUDEN
TOIVOT

LASTENSUOJELUN
KESKUSLIITTO

Valtakunnalliset lastensuojelupäivät® 6.-7.10.2026

Pojat ja nuoret miehet vakavasti ottaen

Selvitys poikien ja nuorten miesten
haavoittuvuuksista tasa-arvohaasteiden
taustalla

Sosiaali- ja
terveysministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriön
RAPORTTEJA JA MUISTIOITA | 2026:XX

TULEVAISUUDEN
TOIVOT

(Lunabba, 2026)

LASTENSUOJELUN
KESKUSLIITTO

Selvityksen neljä teemaa

1. Pojat, nuoret miehet ja koulutus
2. Poikien ja nuorten miesten hyvinvointi, mielenterveys ja sosiaalinen haavoittuvuus
3. Pojat, nuoret miehet ja väkivalta
4. Sukupuoli kehittyvän teknologian ja sosiaalisen median aikakaudella

Toimintaehdotus 1

- Poikien ja nuorten miesten haavoittuvuus tulee tunnistaa yhteiskunnassa laajasti.

Toimintaehdotus 2

- Sukupuolisensitiivisyyttä tulee edistää kaikilla koulutuksen tasoilla sekä sosiaali- ja terveyspalveluissa.

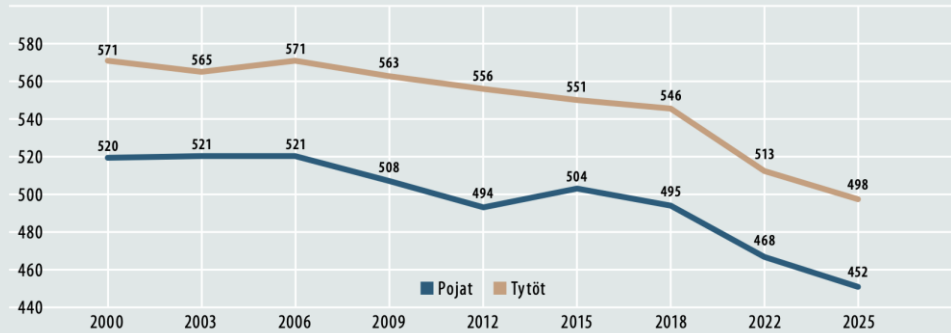
Mitä sukupuolisensitiivisyys tarkoittaa käytännössä (Laine & Lunabba 2026)

1. Tunnistetaan sukupuoleen liittyvät normatiiviset odotukset, kuten olettaa siitä, että miessukupuoliset olisivat lähtökohtaisesti etuoikeutetussa asemassa.
2. Tunnistetaan yhteiskunnassa esiintyvä sukupuolittunut vähättely: ”pojat on poikia”, ”pojat ovat emotionaalisesta kyvyttömiä”, tytöt ovat emotionaalisesti yliherkkiä”, ”tytöt eivät sovellu tekniikan aloille”.
3. Tunnistetaan miten sukupuoli ja nuoruus yhdistyy ruumiillisuuteen
4. Tunnistetaan minkälaisessa emotionaalisessa tunneilmapiirissä sukupuoliasioista keskustellaan ja sukupuoliryhmiä kohdataan.

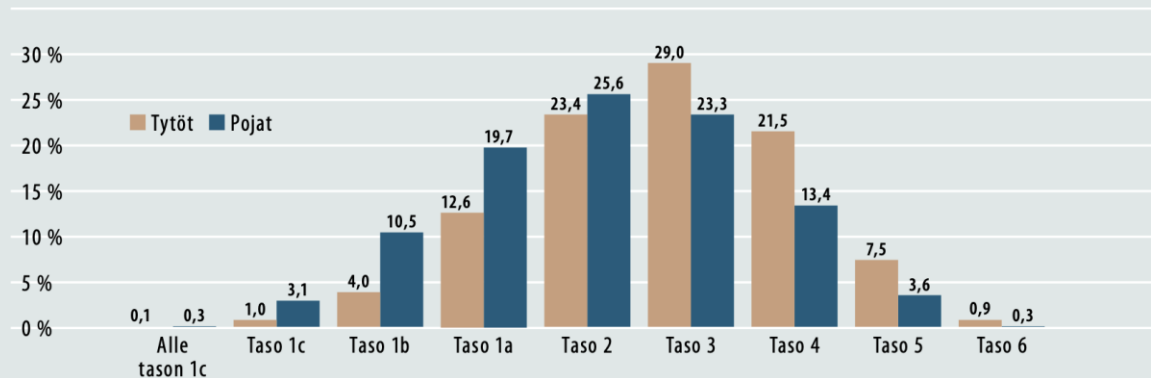

Poikien ja tyttöjen osaamisen kehitys (Ahonen ym., 2026)

Kuvio 3.3 | Tyttöjen ja poikien pistemäärien keskiarvot lukutaidossa Suomessa vuosina 2000–2025

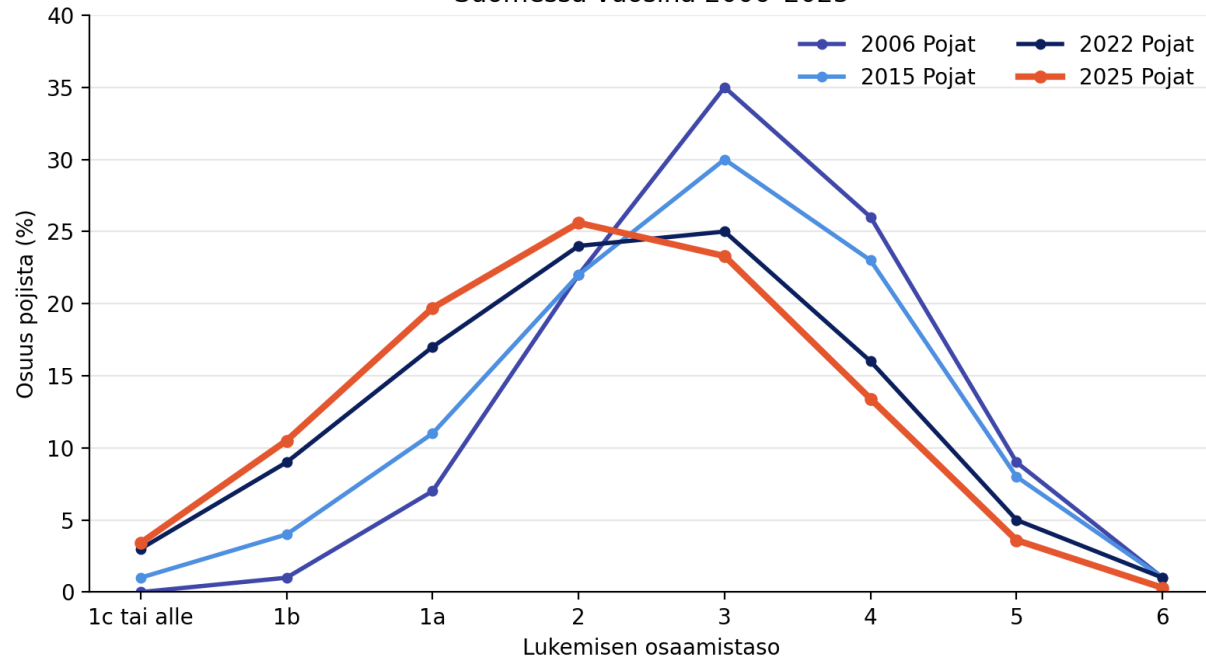

Kuvio 3.4 | Tyttöjen ja poikien osuudet lukutaidon suoritustasoilla Suomessa

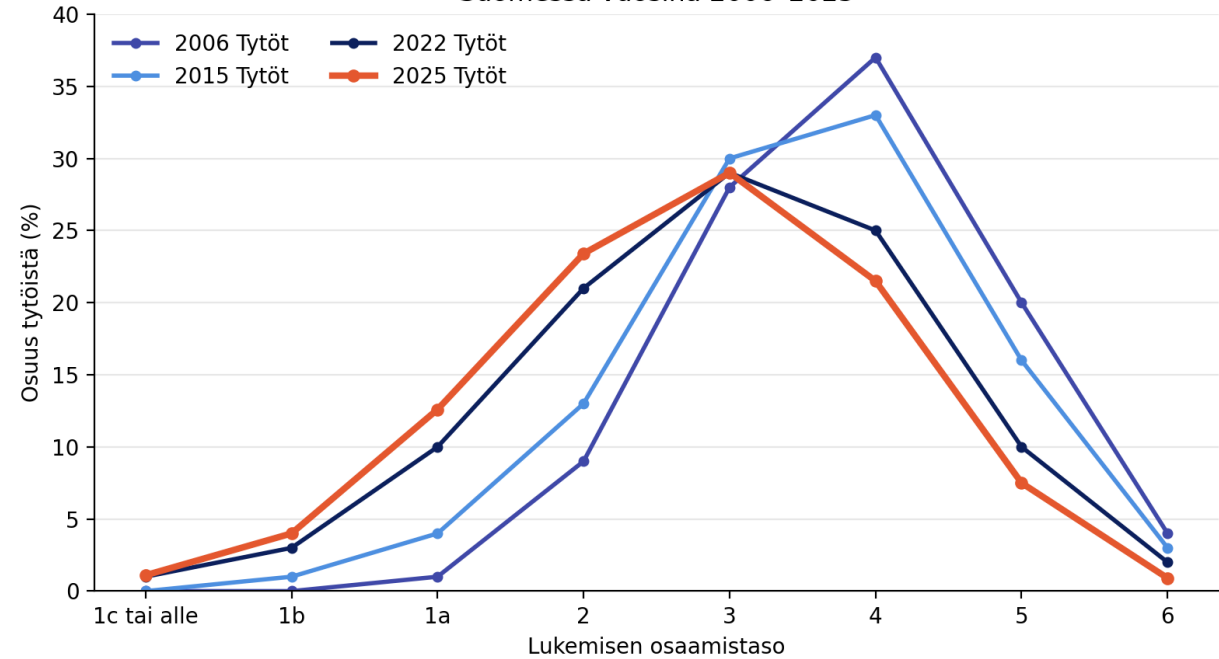
Miksi PISA-kehitykseen tulee suhtautua vakavasti?

PISA: Poikien prosenttiosuudet lukemisen osaamistasoittain Suomessa vuosina 2006–2025

Lähde: OECD PISA 2025 Results (Vol. I), taulukko I.B1.2c.11; PISA Data Explorer (2006, 2015, 2022). Taso '1c tai alle' yhdistää luokat 'alle 1c' ja '1c'.

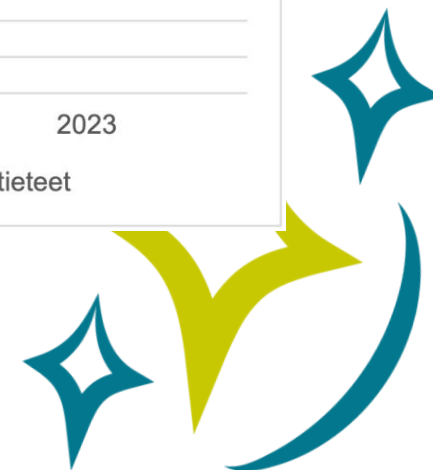
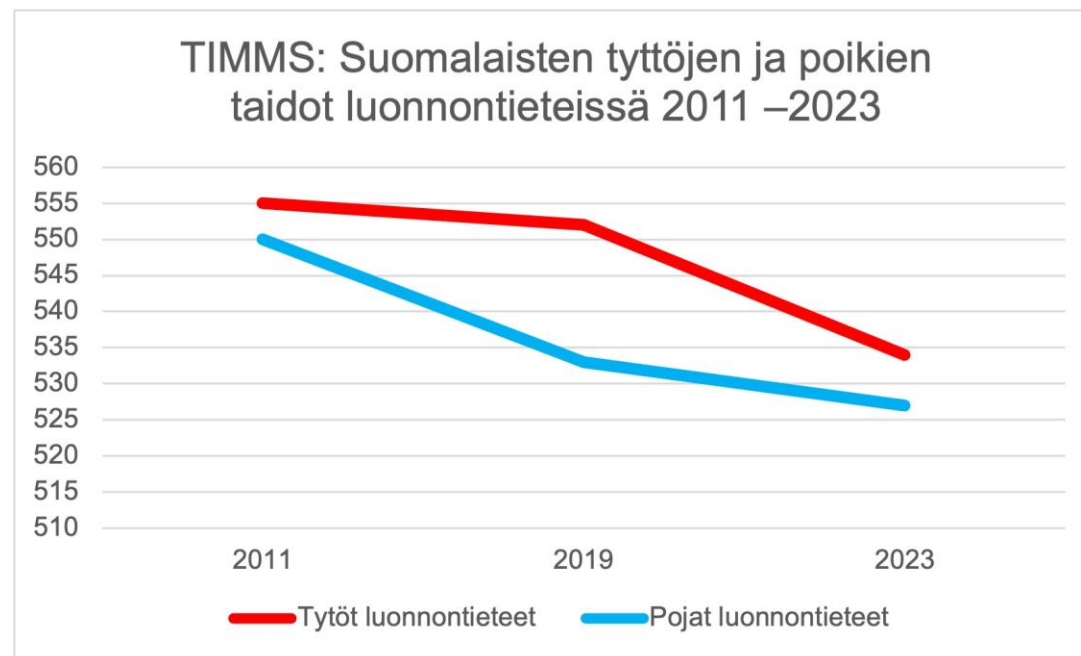
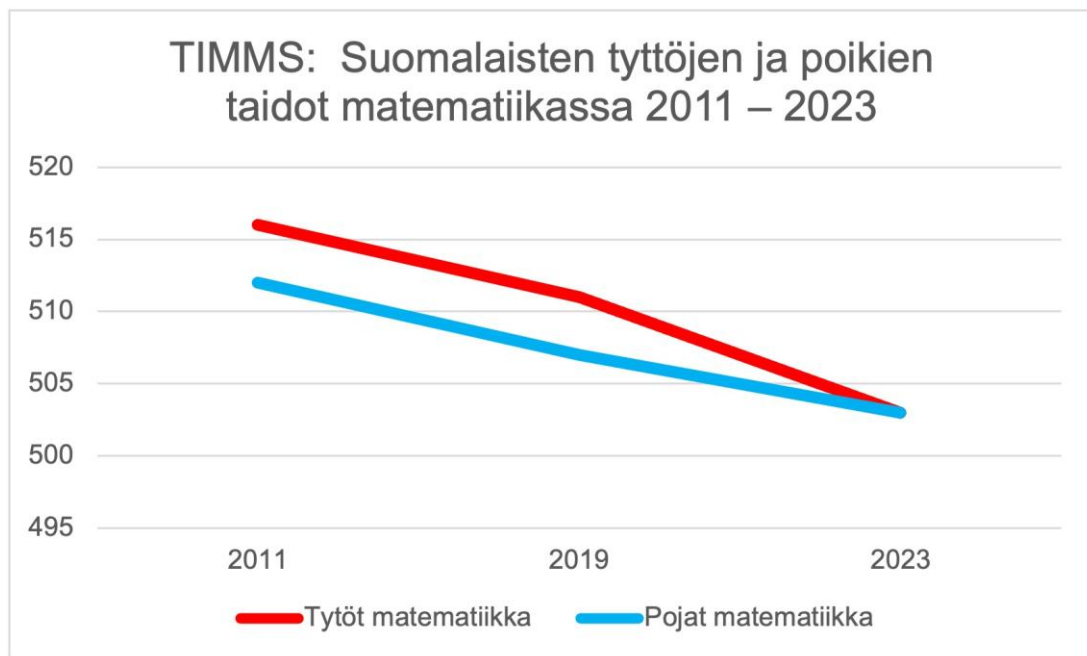
PISA: Tyttöjen prosenttiosuudet lukemisen osaamistasoittain Suomessa vuosina 2006–2025

Lähde: OECD PISA 2025 Results (Vol. I), taulukko I.B1.2c.11; PISA Data Explorer (2006, 2015, 2022). Taso '1c tai alle' yhdistää luokat 'alle 1c' ja '1c'.

Tällainen tasa-arvokehitys ei paljoa lohduta (Hiltunen ym., 2024)!

POIKIEN MYÖHÄISEMMÄSTÄ KEHITYKSESTÄ ON VAHVAA TUTKIMUSNÄYTTÖÄ MUTTA SAMALLA:

Koerselman & Pekkarinen (2018)

1. Itseohjautuvuus on korostunut sekä yläkoulussa, koulutusvalinnoissa ja avun ja tuen piiriin hakeutumisessa
2. Ratkaisevat koulutusnäytöt tulevat varhaisemmassa vaiheessa
3. Lukioon pääsyä on vaikeutettu, erityisesti suurissa asumiskeskuksissa
4. Yliopistojen pääsykoeuudistus tulee mitä todennäköisimmin lisäämään tyttöjen osuutta yliopistokoulutuksessa

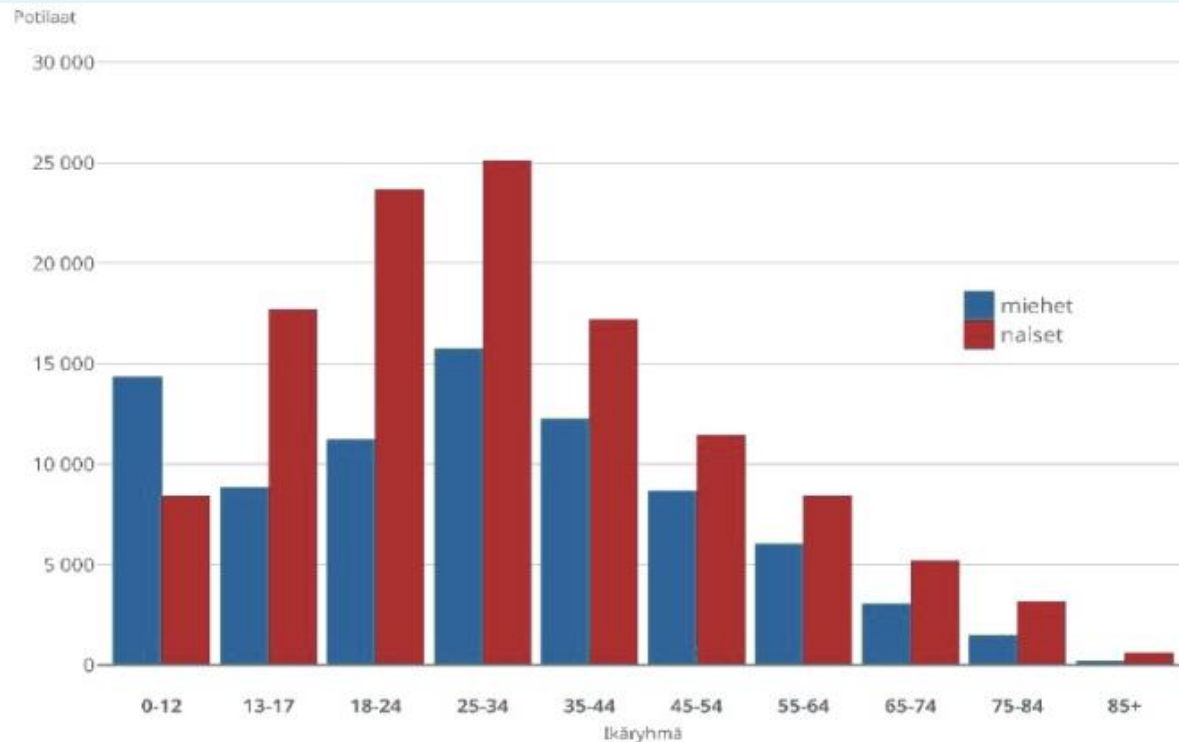

Toimintaehdotus 3, 4 ja 5

3. Peruskouluikäisten, erityisesti poikien, osaamisen parantaminen tulisi nostaa koulujen sekä sosiaali- ja terveystalveluiden lapsi- ja nuorisotyön yhteiseksi strategiseksi tavoitteeksi.
4. Lukioon pääsy tulee turvata tasavertaisesti kaikille oppilaille, joilla on lukio-opiskelun edellytykset.
5. Toisen asteen jälkeisten pääsykoeuudistusten sukupuoliivaikutukset tulee selvittää.

2. Poikien ja nuorten miesten hyvinvointi, mielenterveys ja sosiaalinen haavoittuvuus?

- Neljä viidestä, eli noin 80 prosenttia psykoterapiapotilaista on naisia (Kela, 2025)

Avopsykiatrian potilaat sukupuolen mukaan
Terveiden ja hyvinvoinnin laitos
(2024).

- Itsemurhan tehneistä kolme neljästä on miehiä (577 miestä ja 184 naista vuonna 2024) (Tilastokeskus, 2025)
- Yli 80 % huumeisiin kuolleista on miehiä (249 miestä, 61 naista vuonna 2023) (Tilastokeskus, 2024)

Poikien kohtaamisen haaste

1. Pojat ja miehet vähättelevät myös itse omaa haavoittuvuuttaan tai avun ja tuen tarpeita (Pearson 2023; Liddle ym., 2021).
2. Poikien ulospäin suuntautuvaa oireilua ei tunnisteta mielenterveysongelmina varsinkin jos oireiluun liittyy aggressiivista käytöstä tai päihteiden käyttöä (Martin m.fl. 2013).

**SOTE-sektori ei
todellakaan ole
sukupuolineutraali!**

Lastensuojelun asiakkaat 2025

Lastensuojelun avohuollon asiakasmäärä edellisen vuoden tasolla

Päälöydökset

- Lastensuojelun avohuollon asiakkaita oli 36 100 lasta
- Yli 18-vuotiaita asiakkaita oli 13 600.
- 41 % 0–17-vuotiaista asiakkaita oli uusia asiakkaita.
- 30 % 0–22-vuotiaista asiakkaita oli ns. jälkihuollon asiakkaita.

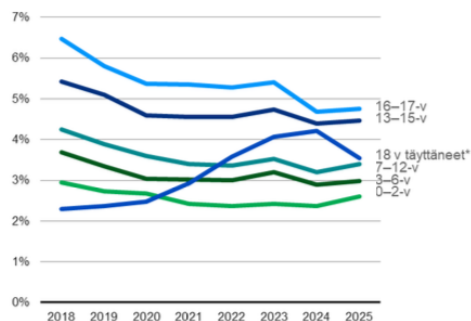
Vuonna 2025 kaikista lapsista 3,6 prosenttia oli lastensuojelun avohuollon asiakkaita. Määrä vastasi edellisen vuoden tasoa (+3 %).

Lastensuojelun avohuollon asiakkuus oli yleisintä 16–17-vuotiailla (4,8 % ikäryhmästä). Nuorimmilla lapsilla eli 0–2-vuotiailla asiakkuus oli harvinaisinta (2,6 % ikäryhmästä). 0–2-vuotiailla asiakasmäärä kasvoi kuitenkin vuodesta 2024 vuoteen 2025 eniten (+10 %). 18-vuotta täyttäneiden asiakkaiden määrä väheni, koska lastensuojelun yläikärajaa laskettiin enintään 24-vuotiaista enintään 22-vuotiaisiin.

Alueelliset erot lastensuojelun avohuollon asiakasmäärissä olivat suuria. Yleisintä avohuollon asiakkuus oli Lapissa (8,0 prosentilla lapsista) ja vähäisintä Keski-Pohjanmaalla (0,8 % lapsista).

Hyvinvointialueiden tiedot eivät kuitenkaan ole täysin vertailukelpoisia. Tulevina vuosina tilastoinnissa siirrytään hyödyntämään rekisteripohjaista lastensuojelun asiakastietoa, joka kattaa kaikilla alueilla myös kodin ulkopuolelle sijoitetut lapset.

Lastensuojelun tehostettua perhetyötä sai 9 800 perhettä vuonna 2025. Palvelua saaneiden perheiden määrä lisääntyi viime vuodesta 1 200 perheellä eli 14 prosentilla.

* Lastensuojelun jälkihuollon yläikärajaa oli 21 vuotta 31.12.2019 asti, 25 vuotta 1.1.2020–30.6.2024 (ml. siirtymäajat) ja 22 vuotta 1.7.2024 alkaen. Kuviossa 18-vuotta täyttäneiden väestöosuuteus on tehty kaikkina vuosina 18–23-vuotiaisiin.

Kuvio 1. Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 2018–2025 vastaavasta ikäryhmästä %

Martta Forsell
etunimi.sukunimi@thl.fi

Aamu Klutas
etunimi.sukunimi@thl.fi

Suomen virallinen tilasto SVT

Miksi lastensuojelun asiakkaiden sukupuolta ei edes raportoida?

(Forsell & Klutas, 2026)

3. Pojat, nuoret miehet ja väkivalta

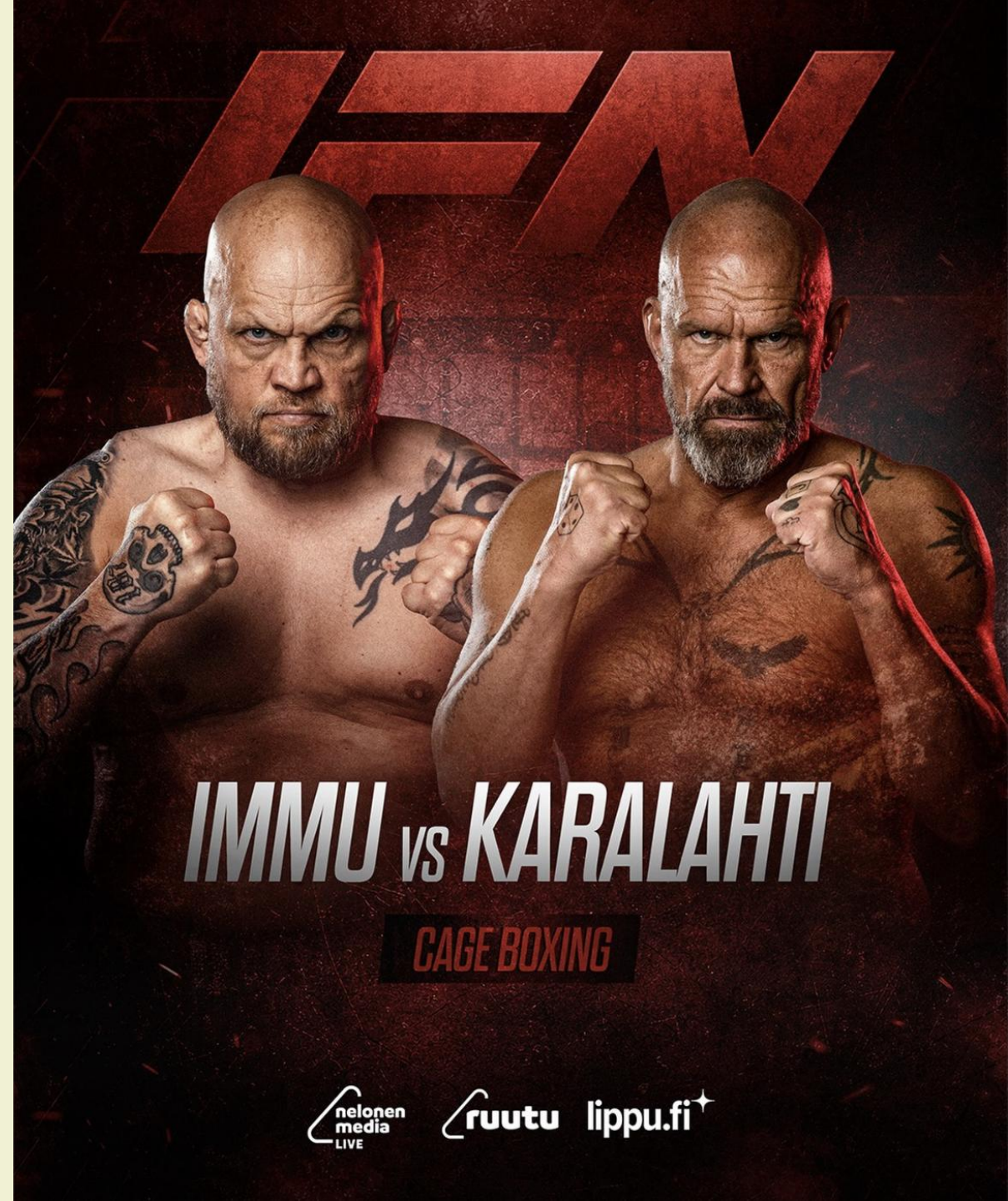
1. Suomessa esiintyy kansainvälisessä vertailussa merkittävän paljon lähisuhdeväkivaltaa (Attila ym. 2023)
2. Väkivallan kehityksestä on vaikea tehdä varmoja päätelmiä mutta:
 1. Euroopan mantereella soditaan
 2. On viitteitä siitä, että Suomessa katuväkivalta lisääntyy ja raaistuu (Tilastokeskus 2023)
 3. On tutkimusnäyttöä siitä, että poikia ja miehiä ei usein tunnisteta väkivallan uhreina (Javaid 2017; von Hohendorff 2017)
 4. Poikien ja nuorten miesten keskuudessa ylläpidetään hyvin sitkeitä väkivaltaa idealisoivia miesihanteita!

Huomisen miehet: – Mihin suuntaan maskuliinisuus on kehittymässä?

TOIMINTAEHDOTUS 6

- Väkivallan ehkäisy sekä väkivaltarikollisuuden vähentäminen tehdään kansalliseksi koko lapsi- ja nuorisotyötä koskevaksi yhteiseksi tavoitteeksi, johon sitoutetaan koulutusjärjestäjien sekä sosiaali- ja terveystalveluiden lisäksi nuorten kanssa toimivat järjestöt.

4. Pojat ja nuoret miehet sosiaalisen median aikakaudella?

Enshittification of social media!
Cory Doctorow (2025)

Mitä verkkoympäristöistä ja -sisällöistä tiedetään

- Sosiaalisen median alustoilla syötetään sukupuolittunutta ja polarisoivaa sisältöä (Yle 2025; Yle 2024)
- Tutkimuksissa on havaittu, että sosiaalisen median runsas käyttö liittyy nuorten masennusoireisiin – yhteys on voimakkaampi tytöillä kuin pojilla (Kelly ym., 2019)
- Miesten oikeus -yhteisöissä kommentoivat osallistuvat vertailuryhmiä todennäköisemmin myöhemmin myös äärioikeistolaisen sisällön kommentointiin (Mamié ym., 2021)
- Sosiaalisen median alustat ovat suunniteltu koukuttaviksi (Orlowski/ Netflix, 2020)

Mistä tarvitaan lisää tietoa?

- Sosiaalisen median sisältöjen yhteiskunnallisista vaikutuksista sukupuolinäkökulmasta
- Teknologiavälitteisen opetuksen ja digitaalisen sosiaali- ja nuorisotyön menetelmien hyödyistä ja erityisesti hyvistä käytännöistä
- Lasten ja nuorten kokemuksista ja näkemyksistä teknologian käytöstä sekä alustojen merkityksistä
- Oleellista olisi pyrkiä ehkäisemään teknologisen kehityksen ”paskiintumista”, ja vaalia sellaista kehityssuuntaa joka on yhteiskunnallisesti kestävä ja hyödyllinen ihmiskunnan näkökulmasta!

Toimintaehdotus 7

- Sosiaalisen median haittojen selvittämiseksi edistetään tutkimustoimintaa sekä perustetaan parlamentaarinen työryhmä pohtimaan sosiaalisen median sisältöjen sääntelyn tarvetta.
 - Keskeistä on edistää tietoperustaista yhteiskunnallista keskustelua jossa kuullaan myös lasten ja nuorten kokemuksia
 - Kohdistaa erityistä huomiota media- ja teknologiayhtiöiden yhteiskunta vastuuseen!

POIKIEN HAAVOITTUVUUDEN TUNNISTAMINEN?

- Poikien osaamistaso on laskenut johdonmukaisesti kaikissa PISA-arvioinneissa
- Pojat ja nuoret miehet ovat yliedustettuina kun kyse on erittäin vakavista mielenterveyden ja hyvinvoinnin ongelmista!
- Poikia ja nuoria miehiä ei tunnisteta haavoittuvina kun kyse on mielenterveysongelmista tai väkivallan uhrikokemuksista!
(Pearson, 2023; Liddle ym., 2021; Seidler ym., 2016; Martin ym., 2013; Javaid, 2017; von Hohendorff ym., 2017).)
- Pojat ja nuoret miehet altistuvat hyvin todennäköisesti, siinä missä tytötkin, hyvin haitallisille sosiaalisen median sisällöille vaikka poikien haavoittuvuus ei näy mielenterveystilastoissa.

Minkälaisilla muutoksilla pystyisimme parempaan?

- Poikien ja miesten rakenteellisen haavoittuvuuden aktiivinen tunnistaminen ja tunnustaminen
- Siirtyminen sukupuolineutraalista sukupuolisensitiiviseen valmisteluun
- Poika- ja mieserityisen kohtaamisen määrätietoinen kehittäminen julkisella sektorilla, erityisesti sosiaali- ja terveyspalveluissa
- Sukupuoliryhmien vastakkainasettelun purkaminen turvallisella ja tunneilmapiiriä tiedostavalla tasa-arvokeskustelulla.

- Ahonen, A. K., Kotila, J., Hienonen, N., Hiltunen, J., Kauppinen, H., Kilpi, N., Lehto, P., Leino, K., Lintuvuori, M., Nazeri, F., Nissinen, K., Puhakka, E., Sirén, M., Vainikainen, P.-P., & Vetterranta, J. (2026). PISA 2025 results: Ensisikolokisa (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2026:44). Opetus- ja kulttuuriministeriö. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-415-015-6>
- Attila, H., Keski-Petäjä, M., Pietiläinen, M., Lipasti, L., Saari, J., & Haapakangas, K. (2023). Sukupuolistunut väkivalta ja lähiisuhdeväkivalta Suomessa 2021: Loppuraportti. Tilastokeskus. <https://pilot.stat.fi/server/api/core/bitstreams/93f1be83-3308-4acd-9370-b7131ba709a9/content>
- Doctorow, C. (2025). *Enshittification: Why everything suddenly got worse and what to do about it*. MCD/Farrar, Straus and Giroux.
- Forsell, M., & Klutas, A. (2026). Lastensuojelun asiakkaat 2025: Lastensuojelun avoimuuden asiakasmäärä edellisen vuoden tasolla (Tilastoraportti 12/2026). Terveystyön ja hyvinvoinnin laitos. <https://www.julkaisut.fi/serve/epi/core/bitstreams/7c73e2f9-4303-459d-9a58-87a044453a69/content>
- Hiltunen, J., Kotila, J., Lehto, P., Kauppinen, H., Markkanen, L., Nissinen, K., Puhakka, E., Pulkkinen, J., Vaara, E., & Vetterranta, J. (2024). Haasteena eriytyvä osaaminen: Kahdeksannen luokan oppilaiden matematiikan ja luonnontieteiden osaaminen – Kansainvälinen TIMSS-tutkimus Suomessa (Tutkimuskausi 42). Koulutuksen tutkimuslaitos.
- Javald, A. (2017). The unknown victims: Hegemonic masculinity, masculinities, and male sexual victimisation. *Sociological Research Online*, 22(1), 28–47.
- KELA. (2025, 6. helmikuuta). *Kuntoutuspsykoterapiaa sai lähes 66 000 henkilöä vuonna 2024 – neijä viidestä saajasta naisia* [Tiedote]. <https://www.kela.fi/tiedotteet/7687732/kuntoutuspsykoterapiaa-sai-lahes-66-000-henkiloa-vuonna-2024-neija-viidessta-saajasta-naisia>. <https://publisearchid:69820426&lang=fi>
- Kelly, Y., Zilanawala, A., Booker, C., & Sacker, A. (2019). Social media use and adolescent mental health: Findings from the UK Millennium Cohort Study. *EclinicalMedicine*, 6, 59–68. <https://doi.org/10.1016/j.eclinm.2018.12.005>
- Koerselman, K., & Pekkarinen, T. (2018). Cognitive consequences of the timing of puberty. *Labour Economics*, 54, 1–13.
- Laine, E., & Lunabba, H. (2026). Sukupuolisensitiivisyys lasten ja nuorten kanssa tehtävässä sosiaalityössä. Gaudeamus.
- Liddle, S. K., Vella, S. A., & Deane, F. P. (2021). Attitudes about mental illness and help seeking among adolescent males. *Psychiatry Research*, 301, 113965.
- Lunabba, H. (2026). *Pojat ja nuoret miehet vakavasti ottaen: Selvitys poikien ja nuorten miesten haavoittuvuuksista tasa-arvoasteiden taustalla* (Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2026:1). Sosiaali- ja terveysministeriö. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-83-1-2>
- Mamié, R., Horta Ribeiro, M., & West, R. (2021). Are anti-feminist communities gateways to the far right? Evidence from Reddit and YouTube. *Proceedings of the 13th ACM Web Science Conference (WebSci '21)*. <https://arxiv.org/abs/2107.12837>
- Martin, L. A., Neighbors, H. W., & Griffith, D. M. (2013). The experience of symptoms of depression in men vs women: Analysis of the National Comorbidity Survey Replication. *JAMA Psychiatry*, 70(11), 1100–1106. <https://doi.org/10.1001/jamaopsychiatry.2013.1985>
- OECD. (n.d.). PISA Data Explorer [Tietokanta]. OECD Publishing. <https://pisa.dataexplorer.oecd.org/de/depisa/dataset.aspx>
- OECD. (2026). PISA 2025 results (Volume 1): Future-ready students. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/73451bc5-en>
- Orlowski, J. (Ohjaaja). (2020). *The social dilemma* [Dokumentielokuva]. Exposure Labs; Argent Pictures; The Space Program.
- Pearson, R. (2023). Masculinity and emotionality in education: Critical reflections on discourses of boys' behaviour and mental health. *Educational Review*, 75(6), 1101–1130.
- Seidler, Z. E., Dawes, A. J., Rice, S. M., Olliffe, J. L., & Dhillon, H. M. (2016). The role of masculinity in men's help-seeking for depression: A systematic review. *Clinical Psychology Review*, 49, 106–118.
- Terveystyön ja hyvinvoinnin laitos. (2024). *Psykiatriin erikoissairaanhoito 2023* (Tilastoraportti 54/2024). Suomen virallinen tilasto. <https://www.julkaisut.fi/serve/epi/core/bitstreams/41922474-4594-4199-b975-02b3e3e3e32d/content>
- Tilastokeskus. (2025, 9. kesäkuuta). *Mitä tuoreimmat tilastot kertovat nuorten väkivaltarikollisuudesta?* <https://stat.fi/tietotrendit/artikkeli/2023/mita-tuoreimmat-tilastot-kertovat-nuorten-vakivaltarikollisuudesta>
- Tilastokeskus. (2024, 28. marraskuuta). *Huumeisin kuolleita ennätyskellisen paljon vuonna 2023*. <https://stat.fi/julkaisut/cmytrtswxmkh0aun1y86a3p>
- Tilastokeskus. (2025, 29. lokakuuta). *Huumekuolemat vähenivät vuonna 2024 – paluu vuoden 2022 tasolle* [Kuolemansyyt 2024, katsaus]. Suomen virallinen tilasto. <https://stat.fi/julkaisut/cme8b0d5-45x3b7xyyqbyyk>
- Von Hohenhoff, J., Habiigang, L. F., & Koller, S. H. (2017). 'A boy, being a victim, nobody really buys that, you know?': Dynamics of sexual violence against boys. *Child Abuse & Neglect*, 70, 53–64.
- Yle. (2024, 29. joulukuuta). *Yle katsoi perussuomalaisten ja vihervasemmiston Tiktok-videoita eri puheilmilla – tääläisiksi fidit muuttuivat*. <https://yle.fi/a/74-20112329>
- Yle. (2025, 17. maaliskuuta). *Vastuuton TikTok*. <https://yle.fi/a/74-20134762>

